

Kelewis, Karaliaucziuje
tas Utarninſa iſbūdams,
kaſtoj, ant bile fokio Puſto
apkeliūtas, ſu Puſtinin-
geis ant Bertainio Metū
5 Egr.

Kelewis

is

Apſakimū ſtatimai i Ke-
lewi kaſtoj po 2 Egr. nį
kožnų, ſmulkeis kaſtais
iſdrukawotą Gilę. Gro-
matas reik ſen atraſyti:
Border-Roffgarten
№ 5.

Karaliaucziaus Broliams Pietuwiniſkams Žinės parneſſas.

Kro. 37.

Karaliaucziuje, 10. Septemberi.

1872.

16. Nedėdienėje po ſwentosės Traicės.

Ewang. Iuf. 7, 11—17. Grom. Epėz. 3, 13—21.

„Dėl to aſ lenkiu ſawo Kelewis Tėwop muſū Pono Jėzaus Kriſtaus.“ Ezw. Apaſtals paſatoj ſawo mieliemſiems i Pona, Jėzu Tikintiemſiems, Epėzaus Mieste gywenantiemſiems Diewo Waikaus apie ſawo Malda, tūmi ir mums Papeiſſa dādams, kaip ir mums melſtis reikta. Taygi ir mums, ogi ir kožnam Kriſt-
czioniui tai labay prittinka ir gražu yra, Maldoje ſawo Kelewis lenki, ale ne tik Kelewis ſawo Runo, bet ir Ke-
lewis ſawo Szirdiės. Neja tai juſ bjauri Weidmai-
nyſtė butu, kad Runui Maldoje beſižeminant Szirdis
ſtaezia paſilktu.

Bet idant ir tawo giliauſis Widus žemintus tay melzdamaſi n'ųžmirſt apmaſtyti, pirmjauſiey kaſ ir fok-
tu eſi, biednas Žemės Grumſtas ir, wargingas pra-
pūleſ Griekiniſkas, ale podraugiey ir apmaſtyt, kaſ ir
foks tas, kurioy tu ſawo Malda ſuſti iſſidreſi, Wieſ-
pats wiſū Wieſpacziū ir Karalius wiſū Karaliū, ku-
riam Dangus tur drebėti ir Žeme wirpėti, kuriam
didieje ir ſlowingieje Kėrubynai ir Sėrapynai ſu ap-
dengtais Weidais ſawo Alėliuja! ir ſawo Szwentas!
Szwentas! Szwentas! gieſt, ale kūrſ podraugiey ir
yra Tėwas muſū Pono Jėzaus Kriſtaus.

Daughbe žmoniū, o raſi bene Dieſą ſakant ir
wiſt žmonės meldzias, ale ko? Apie Pagonis meſ
žinom, kad jie Diewū meldēs, o ir dar meldzias, kurius
jie patys paſidare, ale tas ne tikraſis, gywaſis bet tik
lyg fokſ ſuſapnūtas Diewas, kūrſ Maldas ne gird,
kurio Szirdis iſ Bėdēs fokio žmogaus ne gal ſuſti,
kūrſ todėl ne gal Maldas iſklaufyti ir Bėdnūſius iſ
Wargū iſgelbėt. Ogi ir prie muſū, ak kiek daug ran-
daſi tokiū, kurie tokio Diewo meldzias, kuri jie patys
ſuſmiſlyje ir kuriam jie todėl kaip ſawo pacziū Su-
twėrimui ne priwalo žemintis, o potam dymyjas, kad
jū Malda paſiliekt n'iſklaufyta.

Ale muſū Diewas, didyſis, amžinaſis wiſgalin-
gaſis, ſwentas, teiſuſis, aſtruſis, iſgąſtingaſis Ponas

Diewas yra podraugiey ir maloningaſis, ſuſmiſtgaſis
Tėwas muſū Prieteliaus, Gelbėtojo, Iſganytojo ir
Wieſpaties Jėzaus Kriſtaus, o tūmi ir tikraſis, mei-
lingaſis Tėwas wiſū rū, kurie per Tikėjimą i Pona
Jėzu Kriſtu Diewo Waikais paſtoje ir jau dabar ar
pergalėje budami ſawo Wainikus prie Soſto Awinėlio
paveda arba ar kurie dar ſieczion Kowoje teb'wargſta.

Paſ tą eikim ne paliautinay ſawo Maldoſe ſu
giliauſiu Paſižeminimu atſimindami ſawo Newertybės,
ale ir ſu ſtipriauſiu ir džiaugſmingiaſiu Ruſtitėjimu
nužwelgdami ant n'iſmierūjamojo Platumo ir Ilgumo
ir Gilybės ir Aukſtybės jo Malonės muſump Jėzuje
Kriſtuje muſū Wieſpatije.

Ale ar ir žinai, tu tikraſis Diewo Kubiki, fogi taw
reik labjauſiey iſſipraſyti ſawo Maldoje? Pirmjau-
ſiey Wiernybės ir Iſiriwojimo iki Galo, idant
minau ne paſtumbai ſawo Kėlionej i dangiſkaję Tė-
wiſtę Wargū kėſi turėdams, jeib tu tūſe taip ſawo
Wieſpaczini, kaip ir ſawo Broliams Garbės padary-
tumbei. Ale lyg taipojau turim iſſipraſyti ir Augim o
widutiniame žmoguje, idant muſū Tikėjims wiſ ſi-
preſnis, muſū Meile wiſ karſtesne muſū Iſpažinimas
wiſ ſwieſenis paſtotu, idant Kriſtus muſyje wiſ pil-
niaus gywentu ir meſ jame wiſ giliaus iſſaknytum-
bin, mums patims ant Iſganymo ir ant Garbės muſū
Pono Jėzaus Kriſtaus. Amen.

Augsburgiſkaſis Kunfeſſijons.

Kuñdawimus muſū liuteriſkoſiūs Baznyczioſ pa-
žiſtantieje atſimis, kad muſū Tėwui Liuteriui Ewan-
gelių iſ Diewo Žodzio iſkreiſti ir ewangeliſkajei Baz-
nycziai Atiſkryme nū katilikiſkoſiūs gruntawotis pra-
dejus podraugiey ſtaudinga Neprietelyſte prieſ jė kilti
pagawo ir kad todėl Mete 1530 didyſis Wokietijūs
Ciecoryſtės Saimas Mieste Augsburg laikytas tape,
ant kurio Ciecorius ir wiſi Wokietijūs Kunigaiſkeziei
būwo ſuſtrinke. Szitame Saime gawo Ewangeliſ-
kieje Kunigaiſkeziei Wardan wiſūs ſawo Ewangeliſ-
koſiūs Baznyczioſ po Ciecoriaus ir wiſū Kunigaiſkeziū

Atiū ir Aukšū atšliepti ir iššpazinti, kašgi ben iš Tikro jū Wiera ešanti. Todėliey turėjo aukštay mo-
kitasiš Liutėriaus Pagalbininkš Melanktonš Iš-
špazinimą Ewangėliškosios Wierōš, kaip tą Liutėrius
su sawo nūbažnaišieis Pagalbininkais iš Diewo Žo-
dzio išradę, czyštay surašyti, kuriam gatawam ešant,
Liutėrius tą peržiurėjo, o kaip potam tas Iššpazini-
mas ir per ewangėliškųjų Kunigaikščių Wardū Pasi-
rašymus patwirtintas buvo, tay tasai po wiso Saimo
Aukšū pasšaitytas tape ir yra iš to Gzieso kaip Gruntas
ewangėliškosios Bažnyčios priintas. Pagal musū
Misi tasai todėl toks swarbus yra, kad tas šale By-
beliū, giedamųjų Knygū bey Katgismū kožuūse ewan-
gėliškū Kriščioniū Namūse turėtu randamas ir war-
tojamas buti.

Iš to Priežasties šitas augsburgiškas Wierōš
Iššpazinimas yra jau seniey, aš ne žinau per tikrą
ko, i lietuwišką Kalbą išwerstas ir su Išguldymais
išdrukawotas. Pasšutini Syki aš pats tą ant Na-
baštiniško Gendrolzuperintendento Sartorijaus Pa-
raginimo su Išguldymais išdrukawodinau, mislydams,
kad Prietelei šito Škarbo meilydami tą wis lentyn
pirkse, ypaczies kadangi tos Knygelės tokios pigios ir
tūczies už 1 Sgr. Szulco Knygdrukorijoj gaunamos
buwo. Ale taip daug Birtešū ne rados, o todėl dar
Daugums šitū Knygelū Drukorijoje paguldytū randas.
Tam Tarpe šita Drukorija per Pardawimą yra i Kitū
Rankas parėjusi, ogi ne geray butu, kad šwiežūšis Dru-
korius tą Škarbą turėtu i Miežini išmesti arba šepi
ant Žwyniojimo Swiesto, Dešrū, Lafiniū ar Ap-
tefōš Daiktū padūti.

Tangi aš Brolius, ypaczies Žodzio Sakytojus
Lietuwoj prašau, šitą brangujį Augsburgiškajį Wierōš
Iššpazinimą Surinkimūse praplatinti, o jau ypaczies
ir todėl, kadangi kožnas tą gruntingay pažytasšis tūmi
twirtą Gruntą sawo Wieroje turėdams galēs jū twir-
cziaus toje stowėti, ir ne priwalys wisokū perkreiptū
Mokslū Wejū dūtis subotis. Po wieną perfant šitos
Knygelės dabar kaštoj 2 Sgr. ale mažiaušey 20 per-
kant arba apšisteliūjant tujū kožnos po 1½ Sgr. te
kaštoj. Bet tasēs galit geriaušey per Kortelę Pi-
ningus ant Pusto imokėdami apšisteliūti ir tą ar ma-
nešpi atšusti, arba sekantijį Adrešą ant Kortelēs už-
rašyti: „An die Expedition der Ostpreussischen Zeitungs-
und Verlags-Druckerei zu Königsberg.“ K.

Kraujo = Sudžas Mieste Thorn Mete 1724.

Senasiš ir senowiskasiš Miestas Thorn West-
preisūse arti Lenkū Rubežiaus prie Wyslōš Upės gul.
Wokiskieje Kryželninkai, ant Apgalėjimo pagoniškos Pru-

šijos parejusieje, ezion pirmąjį driutą Pili pasšbudawojo,
aplink kurę Widuryje tryliktojo Szimtmeczio šis Miestas
atširado. Jau per šepis Szimtus Metū jis pateko, o
jo i Aukšū išškelantieje Murai bey Wolai jau iš
Tolo parodo, kad iš jo driuta prusiška Festunga pasto-
jusi yra. Wokiskasiš Wardas „Thorn“ nū Kryželn-
inkū yra kilēs ir paženklin Wartus, nēsa ta Wieta
juk jiems lyg kociēs Wartais pastoj ant Žėjimo
i Prusiję.

Ausdawimus musū mielōš Tėwiskēs arba ir
mielōš musū ewangėliškos Bažnyčios perškaitant, mes
užeinam tą Wieta, kurioj apie išgatingą kruwinajį,
Sudą, Mieste Thorn ant ewangėliškųjų Kriščionū
laikytajį, parašyta stow. Apie tųjį šendien papasa-
kodams, norėtu Kelewis sawo Škaitytojams parodyti,
koks sunkus Ewangėliškiemšiem ano Kampo tas Gzie-
sas buwo, kaip jie po lentiskā katiliskā Waldzia
stowėjo bey Žėzuwytū Neprietelystę išriwoti turėjo.
Bene tada Tulasis sawo Rankas šastėmēs su Szirdies
Britarimu ištarti turēs: Diewui dėkuy, kad mes tokiū
funkiū Gziesū perkenteti ne priwalom!

Toje Žemėje, kur katiliskioji Wiera Wiržu gawo,
stowėjo (o Wietomis ir šendien dar tebestow) Ewan-
gėliškieje po daugeropais Prispaudimais bey Peršeki-
nėjimais. Daug Wietoje Wokietijos Žemēs, kaip an-
tay Reino Kampe, Jtreitijoj, o ir Szlēzingej, kaip
ta dar po Jtreikiū Waldzia stowėjo, musū Wierōš
Brolei daug Bėdōš iškenteti turėjo, bet labjaušey Lenkū
Žemėje. Lenkai buwo Westpreisū Prowincą per Swoltą
pašjawine, jiems priklausė todėl ir Kryželninkū pirm-
jaušis bey seniaušis Miestas Thorn. Jo Apgywen-
tojei kone wisi wokiski bey ewangėliški buwo, tik ne
per didis Pulkas Darbininkū arba Priedienininkū pasi-
dare iš lentiskū Katilikū, prie kuriū rods weikies di-
desnis Skaitlus iš wisū Kampū Parsšbascziusūjū prisi-
dėjo. Katiliskioji Bažnyčia ir šiecion pradėjo pona-
woti, o Ewangėliškieje, Peršekinėjimus išwengti norė-
dami, turėjo slapstytis. Lenkū Karalus Sigismunds
Augusts Mete 1557 Ewangėliškiemšiem Mieste
Thorn rods Walnybę jū Diewo Szlužindōš atdawe,
ogi ir weliaus dar ji jiems atkartotinay patwirtinta
tape. Todėl jie jau ir dwi Bažnyci turėjo, wieną
Mieste, o antrąjį Pymėstij, priegtam dar ir aukštesnę
liutėriškā Szuilę arba Gimnaziję. Taip ilgay todėl
tame Dalyke ējo Wiskas geray. Ale dabar partrauke
Žėzuwytū Pulkas i ši Miesta ir isitaise Mete 1605
taipjau aukštą Szuilę Užaugušiemšiem, Seminariję
wadinama, o ta pastoj Priežastimi daugeropo neprie-
teliskio Susšpainiojimo. Nēsa Žėzuwytū Mokytojei per
sawo Pasuntinus akšlay padabojo ant to, tą ewangė-
liškieje Mokytojei mokino, jeib jie Priežasties ant
Skundōš prieš tus rastu. Taip wieną Kartą Dienoje

tykosiōs Pietnyczyōs liuteriškasis Professoris Arents buwo apie Iŝganytojo Prasudyjimā sawo Gimnazijoj kalbējēs ir aŝtreis̄s Žodzieis̄ wyriausojo Kunigo Kaiposiaus̄ Neteiŝybę po Akiū sawo Klausytojū statyti jēŝtojęs. Tā Kalbā jam Jėzuwytai padywyjo ir tyczio-
mis̄ perkreipti ir taip iŝguldyti procemojos, buk jis tai Wislab pries̄ Popieziū eŝas̄ kalbējēs. Jie praŝe, pries̄ tą Wyrā ŝfusdami, gruntingo Perweizdejimo; o ŝtay, jū Buklyŝtei paŝiseke, Preeffori Arentā, kurs̄ uŝ sawo Wieŝpati ŝtowējēs buwo, iŝ sawo Wietōs atstatyti; jis turējo Miestā praŝtoti. Iŝkartėjims̄ abeju Wierōs Draugū pries̄ kits̄ kitā wis̄ didyn̄ ejo. Dar piktesni Daiktai nusidawe. — Dienoje 16tojo Julijaus Mete 1724 laike Jėzuwytai Mieste ŝlowingā bazny-
tiŝkā Aplinktraukimā, wis̄us̄ Altorians̄ ŝwentūsus̄ Rykus̄ drauge beŝineŝdami. Tū Rykū ŝwencziauŝyŝs̄ yra Monŝtrants̄ wadinams̄; tas̄ iŝ Aukŝo yra padarytas, tur̄ Pawidela žarojanczōs̄ Saulēs, o tame neŝa Kle-
bonas̄ Weczerei ŝwentintōs̄ Dūnds, arba, kaip̄ Kati-
likai safo, pati tikraji bey regimaji Kunā Wieŝpatiēs. Szitam Aplinktraukimui nusidūdant, ŝowējo arti prie Szaliēs Pulkas̄ žurēti norincziūjū Ewangeliŝtūjū. Nūg ŝitū praŝe Jėzuwytai, kad̄ jie, kaip̄ Katilikai daro, anā ŝwencziauŝā Rykā pro Szali neŝant, i Ke-
lius̄ pulku. Tus̄, kurie tam Paliepinui ne pakluŝo, didieje Jėzuwytū Szuilokai ne tiktay bjaurey iŝdarke bet ir Rankomis̄ užgaudlojo. Tū Iŝdykeliū wiens̄ tape nuwertis̄ ir apfaltis̄. Lyg kokia Wietra pakilo dabar Jėzuwytai ir praŝe Sugautojo Walnybēs, o kaip̄ tas̄ jū Nors̄ ne umay iŝpildyts̄ tape, tai Jėzuwytū len-
kiŝkiejie. Szuilokai, Kardais̄ apŝitais̄ apŝtojo Butus̄ Ewangeliŝtūjū, ŝugrēbe wiengā liuteriŝkā Gimnazijōs Szuilokā, kurs̄ pakajingay ant Buto Slenkŝezio ŝto-
wējo, ir nuwilko jī i Jėzuwytū Draugytēs Butā. Ewangeliŝkiejie žmones, tokios̄ atwirōs̄ Neteiŝybēs dēley Apmaudu papildyti, dabar taipjau subruzdo, apŝeite Jėzuwytū Gywenimā ir iŝwalnijo liuteriŝ-
kaji Gifangininkā. Gzielay Kars̄ czion pakilo ir Kraujo Praliejimas̄ aŝirado, nēs̄ Jėzuwytai pro Langus̄ ant žmoniū Akmenis̄ mete ir Puczkomis̄ ŝowe. Tay apŝpeiciziantiji Pulkā Niek̄s nebegalėjo ilgiaus̄ atlaikyti, su Umaru iŝwerže jis̄ i Butā sutranke Wi-
slab, kas̄ czion randama buwo, ir iŝpuŝtyjo ypaczies̄ Szwentūjū Abrozus̄ bey kitus̄ Daiktus̄, katilikŝkay Diemo Szluŝmai priklauŝanczius̄. Ewangeliŝkaji Wy-
riauŝybe gana Procēs̄ pridėjo, tą Subruzdimā bey neŝwanfujī Puŝtyjimā nutykinti norēdama, tacziau no-
projnay, neŝa Pulkas̄ per daug supyŝes̄ bey inirtēs̄ buwo. O tacziau tik Wyriauŝybe wiengā (kadangi pa-
czius̄ Kaltūsus̄ iŝraŝti ne buwo galima buvus̄) tape apfaltinta, del nusidawusiojo iŝdykusio Apjoko bey Ap-
giedinimo katilikŝkosiōs̄ Wierōs̄ ŝunkies̄ nusizengusi

eŝanti. Tūjaus̄ Sudzia „iŝ dwideŝimt ir dwējū kati-
likŝkū Wyrū paŝdaranti“ tarp kuriū daug lenkiŝkū Wyŝkupū buwo, tape ŝustatyta, jeib ta ant ŝwietiŝ-
kosiōs̄ Wyriauŝybēs Suda laikytu. Refursai Firŝis, Lubomirŝkis Wardū, Wyresnoju arba Prēzidentu to Sudo paŝtojęs, ikalbino ŝuŝrinkusjus̄ kitus̄ jo Draugus̄ tais̄ Žodzieis̄: „Sweiki parejē, Jus̄ mieli Ponai, ant ŝiōs̄ Diemo Prowōs!“ Miesto Wyre-
suŝis̄, butent Burgimistras̄ Rōsneris̄, ŝeŝes̄ deŝimt ir ŝeŝiū Metū sens̄ garbingus̄ Wyrus̄, kursai ikŝol sawo Karalui wiŝoj Wiernybej ŝluŝyjes̄ buwo, tape pirm-
jausey po to Kraujo-Sudu statytas̄ ir be Užtru-
kimo ant Smertiēs Korawonēs nusudytas̄. Po to priženge jo Pagalbinink̄s, Prēzidents, Zernecke Wardu, bey kelets̄ garbingū Miesto Birgelū, wiŝi buwo Smer-
czioy nusudyti. Zernekkiui, kurio Nusidejims̄ tas̄ te buwo, kad̄ jis̄ sawo Butā, prie pat Jėzuwytū Gy-
wenimo priŝdurentyji, ne buwo pardūti norējēs, wie-
nam te buwo galima, sawo Gywaŝi Daugumu Pi-
ningū (60 Tukŝtancziēs̄ Aukŝinū) iŝwadyti. Kiti wiŝi be Malonēs̄ tape žudyti. Aŝtūnos̄ Raŝles̄ (arba Szeirēs̄) bey paliktos̄ dwideŝimt ir aŝtūnos̄ Siratos̄ Razbajautiems̄ pasŝuy werke. Bet Tūjū, kurius̄ lengwesne Korawone tropyjo, kurie atwiray apgyedinti tape, kuriems̄ Walnybę bey Turteli atēme, dar didelis̄ Pulkas̄ buwo. — Wieŝpats̄ Diemas̄ paŝtiprino jū Līk-
jimā ŝunkiausioj Adynoj, kad̄ Wiŝi garbingay iŝkentėjo. Kaip̄ Jėzuwytai bey Myŝkai Burgimistrā Rōsneri Kalėjime aplanke, jam maloningesni Suda žadēdami, jey jis̄ su Prysēga nū sawo Wierōs̄ atŝisakysēs, tay jis̄ jiems̄ tą Atŝliepimā dawe: „Paŝifakdinkit su mano Galwa, mano Duŝiā Jėzus̄ tur gauti!“ Garbēs bey n'uzgestanczio Paminklo wertis̄ yra ir Iŝkelawims̄ kitū po Rankoms̄ Budelio Paŝimiruŝtūjū buwes̄, o tarp tūjū ypaczies̄ nefurio Kazemēko, Hertel wadinamojo. Iŝi ant žudymo Wietōs̄ bewedant, turējo jis̄ Lawonui žu-
dytojo Burgimistro pro Szali eiti; i tą pažurējēs kone praŝidžugo tikyŝis̄ Kazemēks̄ ir tare: „Garbē Diemui! musū nekaltas̝is̄ Tewelis̄ jau pergalėjo, mes̄ linkŝimay jī ŝetime!“ — Tai rods̄ labay gražus̄ Liudyjimai buwo, kurie Ewangelijōs̄ Sylā iŝliudyjo. Ale ŝie žudymai tik jut ir liuteriŝkai Baznycziai Mieste Thorn smertiŝkā Trinkt iŝtiko. Diemo Ramus̄, kurius̄ Ewan-
geliŝkiejie patim Mieste turējo, jiems̄ Prieŝininkai dabar atēme, o aukŝtesneję Szuilę arba Gimnaziję jie iŝ Miesto laukan iŝŝigabenti turējo. Apie tai, kas̄ Mieste Thorn tose ŝunkioŝe Dienose nusidawe, ne Wale buwo Niekam kalbėti arba raŝyti. — Kelets̄ iŝmintingū ka-
tilikŝkū Wyŝkupū, o ir ŝeip̄ dibelis̄ Swiets̄ tą Kraujo-Suda rods̄ atwiray iŝbare bey kolojo; nūg Waldziū kitū žemjū, kaip̄ antay Wokietijōs̄, Engelanto bey Ma-
ŝkolijōs̄, rods̄ parbēgo Ewangeliŝkūsus̄ apgodzanczius̄,

o lenkiškąją Waldziją suvaržancijos Gromatōs; ale ką tas Wiſtas maczyjo! Ewangeliskiemiems jū Teiſybe bey Walnybe Lentū Zemėje wis Dien is Dienōs buwo ſuſtaurinama; Bažnycios jiems tape atimtos; Dwarponams bey Parapijomōs buwo uždrausta, jū Wierōs Kunigus iſiſtatyti, o Gimdytojei, jey tū tikt wienu Puſe, Tews arba Matyna, prie katilikiskōs Wierōs priklaufe, ſunkiaufoms Piningū Karawonėmis priverſti tape, ſawo Kudikus katilikiskay patrikſtyti dūti. Per Maſkolijōs ſſimaiſymą bey Britarimą Mete 1767 Lentū Karalus rods Jokaną iſleido, kurſai Ewangeliskūſus wel is Naujo i jū apturėtąją Teiſybe iſtate, ale ta mieloji Teiſybe bewaik tikt wien ant Popieriaus te buwo matyti, Iſpildymōs to Žadėjimo labay raiſas buwo, o ir ne ilgay te pateko. — Kaip Mete 1772 Lentū Zemēs Berdalijims nuſidawę, o Weſtprejai bey Mieſtas Thorn prie muſū Tewiſkēs wel pridėti tape ir po ewangeliskōs Waldonyſtēs ſtotis gawo, tay muſū Wierōs Broliams gereſnios Dienos iſauſo. †

Wiſofia Žinia.

— Berlyno Mieſte ſioſe Dienoſe tofia didele Szlowē iſſtreiſkia, ſofia ten manding iſiſiol dar ne regēta. Trys galingiaufiejie Swieto Wieſpacziei ir Waldonai laiko tenay ſawo Suſiejimą. Prie muſū Karaliaus Ciecoriaus Wilhelm yra Maſkolū Ciecorius Alekſanderis Antraſis kaip ir Ÿtreiſkiſkis Ciecorius Frantſas Jozēpas apſilankiuſiu. O ſu tais bey dēl tū yra Daugumas kiū mažesniū Wieſpaczū ir Kunigaikſczū, Miniſteriu ir kitū Swieto Auſſcziaufiujū i Berlyną nukeliawę. Naſ galēſim apie tą ſwarbuji Suſiejimą ateiſenti Syki ką daugiaus paſakoti. Tam Tarpe mes tikt auſſczū auſſcziaufiojop Wieſpatiejpi duſaujame, kad jiſai ſuſtrinkuſiemſiems Swieto Waldonams ir jū Robininams tofias naudingas Miſtis pridātu, kad jie iſraſti galētu, kaip galima butu, Žmoniū Palaimą Swiete didinti ir dauginti, Pakaju iſlaidyti ir Diewo Karalyſtę ant Zemēs wis labjauſ auginti.

— Iſ muſū mielōs Lietuwos Ceitungoſe paſafojama, kad tenay Liga, wokiskay wadinama „Maul- und Klauenſeuche“ (ſofi Wardą ji muſū Kalboj tur, tai n'ęſu girdėjēs) tenay jau labay eſanti praſiplatinuſi ir tarp Galwijū daug Iſkaddōs jau padariuſi, o ir dar daranti. Dgi Iyg taipojau kalbama, kad po Lytaus tenay dabar ir Koputēs puti pradėjusios.

— Žinoma, kad Koputēs Pawaſaryj Kelnorēſe, Kupiūſe arba Kuſtūſe Diegus leidžia, furius, Koputes

toliaus dar wartoti norint, reikia nuſtabyti. Szen ir ten yra nuſidawę, kao Gaſpadoriei arba Dwarponiei ſitus Diegus ſalin meſti ne norėdami taiſieis yra ar Kiaules ar Galwijus ſērę; ale is to yra anie Gywoliei ar apſirgę arba jau ir pagaiſę. Szitie Diegai yra didey nūdingi, o todėl reik jūſius ir Brogą ant Brangwyno Wirimo is Kopuczū be darant pirmjauſiey nuſtabininti ir ſalin meſti, ſeip Brogas Gywoliūs tūmi ſeriant, tiems iſkadingas.

Kwitas uſ Dowanas.

Manępi atſiunte is Naujo:

1) Brolis Jurgis Naujoks is Kulmen-Kulmen Piſtu-penū Parapijōs Surinkimūſe ſurinkēs 12 Drl. 4 Sgr.

2) Pons Kunigs Haſſenſtein is Szakunū ant Ewang. Paſunt. nū M. G. is J. 1 Drl., M. D. is B., K. K. is Sz. bey B. K. is K. po 5 Sgr., M. K. is K. 2 Drl., E. B. is G. 2 Sgr. 6 Pf.; — ant muſū Mielas. Pigonbuczio nū K. K. is Sz. 5 Sgr., nū J. D. E. bey A. J. is L. po 10 Sgr. — tai is Wiſo 4 Drl. 12 Sgr. 6 Pf.

3) Sziporius K. ſiczion apſilankydams 10 Sgr. ant Epitolēs. (Dar ne wiſtas.)

Preke Karaliauczuje 7. Septemberi.

Ant Turgaus Jawū menſay pareit. Kwiecziei 90—105 Sgr. Rugiei 50—58 Sgr. Mieziei, dib., 40—44 Sgr. Mieziei, ma., 38—40 Sgr. Awijos 20—28 Sgr. Žirniei, rain., 70—80 Sgr. Žirniei, balt., 50—52 Sgr. Rozputēs 20—22 Sgr. Szienis 26—30 Sgr. Entnēs. Sziaudai 17—20 Sgr. Entn. Swieſtas 9—11½ Sgr. uſ Swara. Kiauſie 6—6½ Sgr. Mandelis. Dabofit! Jawū Prekia dabar wis pagal naujiji Szepeli pridūdama!

A p ſ a f y m a i.

J. W. Schäfer, Tilžėje,

Wofieczū Ulyczioj Num. 14,

powiſam ties Wächterio Apteka, pardūda baiſingay pigiey:

audziamujū Bumbuliū, audziamujū Wilmū, Lytaus Szirmū, Gumi-Kurpjū, Szaukſtū, Peiliū, Szakiū, afmeniniū Rykū, purrelioniniū Taworū ic. ic.

Aſ primalau Mokintinio ſawo Milū bey Manufakturū Kupczyſtėje.

Tilžėje, 1 Septemberi 1872.

Johann Kohnert,

Wofieczū Ulyczioje, ties Wofieczū liutēriſkaje Bažnycia.

Dēl atſikariūjuſujū Pabranginimū mes priverſti jauciamēs Prekią Sztaną Gelezies ant

2 Sgr. 4 Pf.

uſ Swara auſſtyn uſfelti.

Tilžėj, Septemberio Mēneſyje 1872.

Szio Mieſto Gelezū Kromininkai.